

**Tymkiv Iryna, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Management**
*Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Kyiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8-50>

**THE DIGITAL STAGE OF DEVELOPMENT
OF THE GLOBAL ECONOMIC SYSTEM:
ESSENCE, IMPERATIVES, PROSPECTS AND RISKS**

**ЦИФРОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ
ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ:
СУТНІСТЬ, ІМПЕРАТИВИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ**

Накопичений до теперішнього часу потенціал розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), на думку експертів, є суттєвим акселератором трансформаційних процесів, яких наразі зазнають економічні комплекси різного рівня – від глобальної економіки до окремих суб'єктів господарювання, а цифровізація перетворилась на критично важливий фактор економічного розвитку, як національних, так і глобальної економічної системи. Під їх впливом відбувається перехід від впровадження на практиці окремих цифрових технологій до комплексної побудови глобальної цифрової екосистеми. Наразі цифровізація є важливою компонентою соціально-економічного розвитку більшості країн світу та одночасно перетворюється на базис сталого розвитку виробництва, посилення конкурентоспроможності та якісної зміни рівня життєдіяльності сучасного суспільства, тим самим глобалізація вступає на принципово новий етап свого генезису. Традиційно у розвитку глобалізаційного процесу виокремлюють два основні етапи: перший – рубіж ХІХ-ХХ ст., період, що характеризується динамічним розвитком міжнародних економічних зв'язків, завершення якого настало із початком Першої світової війни; умовно другий етап глобалізації розпочався на початку 70-х рр. минулого століття і його перебіг пов'язаний із інтеграційними процесами у світовій економіці, бурхливим розвитком та експансією

ТНК. Надважливою особливістю глобалізації та механізмом, що сприяв її подальшому розвитку та динамізації, наприкінці минулого – початку поточного століття вважається поява, популяризація та розповсюдження у масштабах всього світу мережі Інтернет, яка призвела до формування єдиного інформаційного простору, розпочавши тим самим новий етап глобалізації, що можна окреслити як «Інтернет глобалізація» або «цифрова глобалізація, становленню якому й надалі сприяє широке розповсюдження цифрових технологій [1]. В сучасних умовах розвитку потоки цифрових даних та інформації становлять велику цінність, оскільки надають можливість переміщувати товари, сервіси, фінансові ресурси та людей і чинять значно вагоміший вплив на приріст світового ВВП, ніж традиційна міжнародна торгівля та транскордонний рух капіталу. В умовах цифрової глобалізації виробничі та розподільчі процеси, транскордонний обмін та споживання інформаційного ресурсу набувають пріоритетного значення у порівнянні із іншими видами господарської та економічної діяльності, посилюючи тим самим віртуалізацію глобальної економічної системи, а як результат відбувається формування принципово нової системи організації економічних відносин – глобальна цифрова економіка, яка характеризується власними законами та тенденціями розвитку.

З позиції впливу на контекст та динаміку глобального економічного розвитку практична імплементація цифрових технологій, сукупність яких становить матеріальний базис процесу глобальної цифровізації, зокрема, блокчейн, хмарні обчислення, великі дані, Інтернет речей та ін., генерує наступні позитивні соціально-економічні ефекти: автоматизація та інтенсифікація традиційних техніко-економічних процесів, формування принципово нових галузей та ринків, завдяки більш широкій доступності та ефективності державних послуг, транспарентності умов ведення бізнесової діяльності спостерігається покращення ділового інвестиційного клімату, підвищення для населення якості та покращення доступності отримання послуг різних сфер, зокрема медицини, освіти, культури, фінансів, створення комфортних та безпечних для життєдіяльності населених пунктів. Глобальна цифровізація якісно трансформує моделі та традиційні правила ведення бізнесу, функціонування якого стало можливим поза меж будь-яких кордонів, відстаней та часових поясів, надає можливість

формування глобальних команд через ефективне використання цифрових платформ, сприяє переходу невеликих підприємницьких структур та стартапів до числа багатонаціональних вже з самого моменту початку їхнього функціонування, а також обумовлює для компаній необхідність здійснювати перегляд принципів їхньої взаємодії із клієнтами, постачальниками та бізнес-партнерами. Водночас варто зауважити на тому, що окрім позитивного впливу, цифрові технології так само генерують і певні ризики, серед числа яких можна виокремити технологічний, соціальний, політичний, ризик зростання злочинності у її нових формах, ризик соціальної, екологічної та особистісної деградації. На думку експертів, серед ризиків та загроз, які викликає процес цифровізації економіки та соціуму, найбільшу небезпеку генерують соціальний ризик, який пов'язаний із суттєвою трансформацією ринку праці та скороченням зайнятості, а також ризик поширення нового виду злочинності – кіберзлочинності, адже світ, що підключений до глобальної Мережі, відкриває принципово нові можливості для кіберзлочинців. Ризики порушення конфіденційності особистих даних додаються до занепокоєння споживачів можливостями онлайн-шахрайства. В епоху господарювання глобальної мережі Інтернет кожна організаційна структура стає цифровою за визначенням, оскільки так чи інакше імплементує у свою діяльність цифрові технології та рішення. Такого роду умови генерують принципово нові можливості для хакерських атак, які до того ж можуть бути як масовими, так і спрямованими виключно на якусь конкретну організацію. Експерти прогнозують зростання масштабів транскордонної віртуальної злочинності, оскільки за сучасних умов розвитку, цілком можливо перебуваючи в одній країні, за допомогою нескладних маніпуляцій отримати необхідно інформацію, що зберігається у банки даних комп'ютерної системи іншої країни, перевести її до третьої країни, досягнувши при цьому поставленої цілі – незаконне присвоєння грошових коштів.

Таким чином, цифрова глобалізація соціально-економічних процесів перетворюється на основоположну тенденцію та принцип розвитку сучасної світової економічної системи. Вона визначається не лише революційними технологічними трансформаціями, але й закономірностями еволюції економіки в цілому, орієнтує сучасний менеджмент на необхідність перегляду традиційних та врахування принципово нових правил ведення бізнесу, сприяє якісному

підвищенню рівня продуктивності праці та якості продукції (послуг), пом'якшуючи перебіг та наслідки або зовсім нівелюючи від'ємні фази економічного циклу. Цифрова глобалізація акселерує процес міжнародної економічної інтеграції, завдяки якій стрімкого розвитку набувають нетрадиційні транскордонні потоки товарів, кредитних та інвестиційних ресурсів, динамізується глобальний обмін інформаційними ресурсами, ідеями та технологіями, формується глобальна цифрова екосистема, а національні економіки є одними із невід'ємних її компонент [2]. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування політики національної цифрової безпеки та проведення її постійного оновлення. Сьогодні однією із ключових задач державних інституцій будь-якої країни являється встановлення чітких, транспарентних та паритетних для всіх правил здійснення міжнародної комунікації та контролю за їх дотриманням. Владні структури повинні попереджувати прояв різного роду дискримінації, забезпечувати захист прав споживачів, інтелектуальну власність та персональні дані, а також сприяти формуванню належного рівня освіти та цифрової грамотності громадян. Водночас надлишковий національний протекціонізм зможе суттєво сповільнювати розвиток глобальної цифровізації. Прагнення до зберігання всіх даних лише на серверах своєї країни, захист конфіденційної інформації – це вагома перепона на шляху здійснення та розвитку транскордонної взаємодії між акторами глобальної економічної системи, що водночас суттєво гальмують цифрову глобалізацію.

Література:

1. Digital transformation: online guide to digital business transformation//i-SCOOP. URL: https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/Te_digital_transformation_economy_DX_moves_to_the_core_of_business.
2. Digital Globalization: The New Era Of Global Flows. – McKinsey & Company, 2022. 156 p.